

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutiones Morales

In Quibus Univers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prave
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

6. Quando in iure volu[n]tas tametsi longè ante præterita, tacitè
permanere videatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

Bal. & Ange. in l. Ita stipulatus, §. Chryso-gonus, ff. de verb. oblig. Felin. in c. Quoniam contra, de probatio-nibus. Bal. Ang. Felin. locis ante cita-tis.

Si Roges, An Principes, vel alij, qui subscribunt in chartis, vel schedulis albis, & vacuis, in quibus nihil est scriptum, eo ipso reputentur ea, quæ postea scribuntur, confirmare? Respondetur, Non reputari, nisi de ijs specialiter fuerint præmoniti. Baldus, Angelus, & Felinus. Præterea is, qui sigillo suo instrumentum, vel scripturam signat, eo ipso que scripta sunt confirmasse videtur. l. Distrahente, c. De rebus alienis non alienan. c. l. Fideius-sor, §. Pater, ff. de Pignoris. Bartolus, & Baldus, & Felin. Sed sciendum est in l. Distrahente citata, aperte dici: Si vxor ignorans instrumentum venditionis, quo maritus vendit rem eam, sigillo suo signauerit, scilicet putans, rem locari, non vendi, nihil sibi nocet. Item in l. Quod si neque, ff. de periculo, & commo rei venditæ habetur: Fideri autem irabes traditas, quas emptor signasset. Ientus est, in venditione mercium rem traditam esse, intelligi quandocumque ab emptore signatur quasi sigillo. hoc tamen non habet locum, & vim in mercibus, quæ per degustationem vendi plene, & traditi intelliguntur. Quare in l. i. ff. de periculo, & commo rei venditæ dicitur: Si dolia, vel vasa signata sunt ab emptore, vina tamen nondum fuerint degustata adhuc periculum esse venditoris. Et licet in ea lege subiungatur, Trebatium sensisse, si dolium signatum fuerit ab emptore, traditum videri; Labeo tamen contra docuisse dicitur; & hoc esse verum: dolium enim vini magis signatur, ne submitatur aliud vinum, quam vt traditum esse videatur. Item in l. Minus, c. De acquirend. & retinen. possessione habetur: Licet instrumento non sit comprehensum, quod tibi tradita sit possessio: ipsa tamen rei veritate id consecutus es, si sciente venditore in possessione fuisti, & in l. Qui in futurum, ff. De Pactis, statuitur: Qui in futurum vsuras à debitore acceperit, tacite pactus videtur, ne intra id tempus sortem petat. Præterea in l. Item queritur, §. Qui impleto tempore, ff. locati. statuitur. Qui impleto tempore conductionis remansit in conductione, non solum reconduxisse videtur, sed etiam pignorum videtur durare obligatio. Cuius legis sensus est: Si conductor finito tempore conductionis remaneat in prædio rustico conducto, eo ipso videtur in annum vna cum pignoribus renouata conductione. Item ex l. Quamuis Bassa c. De vsur. colligitur, vt exponit Salicetus: Si creditor, cui sunt promissæ maiores vsuræ in casu, quo minores vsuræ promissæ non fuerint solutæ, minores exigat eo tempore, quo maiores petere potuit, sibi ita obest, vt maiores exigere nequeat. Ex quo colligit Baldus: si Titius ex duabus causulis eiusdem contractus vnam eligat, scilicet, leuiorem, eo ipso videtur renunciasse grauiori. Præterea in Libro vigesimo Digestorum extat Titulus II. In quibus causis tacite pignus, vel hypotheca contrahitur: Et idem Titulus habetur in Codicell. 8. Ex quibus legibus colligitur sæpe contrahi tacite Hypothecam ex hoc, quod quis aliquid facit: de qua redicam, cum agam de Pignoribus, & Hypothecis. Item in Clement. i. de Procuratoribus, habetur: Si Titius absens constitutus à Caio ad causas, vel negocia procurator, scienter recipiat instrumentum, vel literas, in quibus constituitur; nisi officium recuset, tacite ratum habet. Et tamen in l. Dummodo, ff. De Procuratoribus, di-

citur: Absens procurator dari potest, dummodo certus sit qui dari intelligitur, & is ratum habuerit. In Clementina igitur citata iure decernitur, vt ratum habere videatur statim atque mandatum susceperit scienter, & non recusauerit. Norandum est, aliquando eum, qui tacet, in iure nõ haberi pro consentiente, in l. Sicut, §. Non videtur, ff. Quibus modis pignus, vel Hypotheca soluitur: verba hæc sunt: Non videtur creditor consensisse, si sciente eo rem debitor vendiderit cum ideo passus est venire, quod sciebat ubique pignus sibi durare: Item in l. si quis, ff. De furtis, habetur: Si quis cum sciret quid sibi furripit, non prohibuit, non potest furti agere. & subiungitur: Immo contra, si quis scit sibi rari, & quia non potest prohibere quicquam, furti agere potest: at si potuit prohibere, nec prohibuit, nihilominus furti agere. Quæ lex non videtur sibi constare, quia cum ex diuersis Iurisconsultis accepta fuerit, contrarium statuere videtur, eo quod contraria Iuriconsulti sentire videbantur. Nihilominus tamen lex seipsam explicat. Nam cum ait: Si potuit prohibere, nec prohibuit, nihilominus furti agere: loquitur de eo, quem in præsentia furis ad resistendum pudor impedit: vt si patronus liberto quid rapiat. Item in l. Filius familias, §. Inuitus, ff. De procuratoribus, cum dictum esset: Inuitus procurator non solet dari, subiungitur: Inuitum accipere debemus non eum tantum, qui contradicit; verum eum quoque, qui consensisse non probatur. Præterea in l. Qui vas, §. Vetare, ff. De furtis, quoniam constitutum erat furem non esse, qui aliquid inuito domino susceperit, non animo celandi, dicitur: Vetare autem dominum accipimus etiam eum, qui ignorat, hoc est, eum, qui non consensit. Item in l. In eo iure, §. Deinde, ff. de ritu nuptiarum, cum statutum esset, ne liberta, quæ patrono nupserat, posset eum dimittere, & alium accipere eo inuito, subiungitur: Inuitum accipere debemus eum, qui non consensit ad dinorium. Item in l. Inuitum, ff. De seruitutibus vrbano-rum prædiorum, decessit, Inuitum in seruitutibus accipere debemus non eum solum, qui contradicit, sed & qui non consensit. Subiungiturque: Ideo & infantem, & suriosum inuitos recte dicimus. Ex quo efficitur, vt quamuis transeam per prædium tuum, vel stillicidium auertam in te-ctum, vel aream tuam, vel altius attollam te-ctum, & tuis luminibus officiam, te sciente, & tacente, seruitus mihi non acquiratur. Pari modo si Titius præsens, & tacens procurator eligitur, pro consentiente nequaquam habetur, l. Inuitus, c. De Procuratoribus. Idem Iuris est, si Titius executor testamenti instituitur, aut si in lite, vel causa arbiter, vt ex communi sententia tradit Felinus.

Felin. in c. Nonne de Presumptionibus.

Cap. VI.

Quando in iure voluntas tametsi longe ante præterita tacite permanere videatur.

QVONIAM sæpe accidit, vt dubitemus, num transactus prioris voluntatis consensus tacite adhuc perseverare, an contra desisse intelligatur: ideo referam etiam quid in vtroque iure de hac re sit constitutum.

In l. Certè, ff. De Precario, cū in lege præcedenti statutum esset: Si quis precario rem ad tēpus haberet,

& finito

finito tempore possideret, tacite precarium renouari: quia dominus, cum patitur rem precario possideri, tacite intelligitur eam precario concedere: subiungitur: Certe si interim dominus furere ceperit, vel decefferit, precarium non redintegratur. Hoc ideo constituit lex, quia furiosus, vel defunctus, nisi expresse confirmasse, Ergo in furore, vel morte voluntas precedens, etiam non mutata, non intelligitur per seuerare. Item in l. Qui ad certum, ff. Locati, statutum erat, finito tempore conductionis, colono in fundo permanente, fundum ex integro locari: quia eo ipso, quod dominus patitur colonum in fundo esse, intelligitur locationem renouare: subiungitur: Si interim dominus furere ceperit, vel decefferit, locatio non redintegratur. Ergo lex insinuat, priorem voluntatem, etiam si non varietur in furioso, vel mortuo, non permanere. Item in l. si tibi, §. Vnius, ff. de optione, vel electione legata, decernitur hoc modo: Vnius hominis mihi, & tibi optio data est, quia Titius legauit mihi, ut unum ex seruis suis optarem, & deinde eodem modo legauit tibi, ut optares, & deceffit, ego postea optaui Caium seruum Titii, & in quoque postea eundem Caium optaui: Caius est communis vtrique, mihi, & tibi seruus; nisi ego, cum optassem, mutassem voluntatem, quod si postquam optassem, & antequam tu optares, deceffissem, aut furiosus factus essem, non eris seruus communis; quia non videtur consentire, qui sentire non possem. Humanus autem erit, ut & in hoc casu, quasi semel electione facta, fiat seruus communis. Haec tenet lex. Ex qua colligitur, priorem voluntatem etiam non mutata post furorem, aut mortem non permanere. Praeterea in l. Inter causas, & l. si quis alicui, §. morte, ff. mandati, & in l. Mandatum, C. Mandati, & Instit. De Mandato, §. Non tantum, aperte dicitur, mandatum morte domini finiri. At verò contrarium in alijs legibus videtur constitui, nam in l. Solutio, §. Voluntatem, ff. Solutio Matrimonio, cum statutum esset, filiam, nisi euidenter contradicat, eo ipso consentire, cum pater agit de dote; subiungitur, quasi ex voluntate patrem experiri, si furiosam filiam habeat, nam ubi non potest per demetiam contradicere, consentire quod merito creditur. Haec in lege. Item in Instit. De Codicillis, §. Non tantum, statuitur, Codicillos siue ante, siue post testamentum factos, ipso iure tacite confirmari in testamento, vel precedenti, vel sequenti, si appareat, eum, qui testamentum fecit à voluntate, quam in Codicillis expresserat, non recessisse, licet olim codicilli non valerent nisi testamento expresse confirmarentur. Praeterea in cap. A nobis, 2. De sententia excommunicationis, constituitur, ut excommunicatus, in quo signa debite poenitentiae praecesserant, absoluat post mortem: quia intelligitur in ea poenitentiae voluntate deceffisse. Item in Concilio Carthaginen. 3. can. 34. & refertur, de consecr. Dist. 4. cap. Aegrotantes, statutum est, Infirmos, qui pro se respondere non possunt, cum voluntas eorum testimonium sui dixerit, baptizandos esse. Ergo Concilium insinuat, voluntatem praecedentem, à qua non est recessum, in ipsa aegritudine permanere. Item ut colligitur ex c. Paruuli, de consecr. d. 4. Subito obmutescens baptizari, aut poenitentiam accipere potest, si voluntatis praeterea testimonium aliorum verbis habet. Tandem in cap. Maiores §. vltimo, De Bap-

tismo, & eius effectu constituitur, Dormientes, & amentes, si prius, quam amentiam incurrerent, uat dormirent, in contradictione peristerent: quia in eis intelligitur contradictionis propositum perdurare, si sic fuerint baptizati, characterem non suscipiant. Secus autem si prius Catechumeni extitissent, & habuissent propositum Baptismi. Vnde tales in necessitatis articulo consuevit Ecclesia baptizare. Haec tenet constitutio. Quapropter colligit Sotus, si Titius inquit, adultus sciens quid fiat, sinat se baptizari, vngi oleo, confirmari, vel ordinari, eo ipso videtur tacite consentire. Ne igitur huiusmodi leges sibi contrariae esse videantur, animaduertendum est in his, in quibus satis est non contradicere, iura statuta, priorem voluntatem, si quis ab ea non recesserit, permanere in amentia, ebrietate, somno vel aegritudine: In his verò, in quibus necessarius est consensus, eadem iura consilium, voluntatem praecedentem non perdurare, etiam si in ea variatio facta non fuerit. Posteriores supra citatae leges de priori casu loquuntur: priores verò constitutiones de posteriori casu oportet intelligi.

Cap. VII.

An effectus causam voluntariam consecutus, voluntati imputetur tempore, quo in nostra potestate non est.

SOLET in quaestione vocari ob multos rerum euentus, An effectus, qui causam voluntariam consequitur, sit voluntati imputandus eo tempore, quo ita ex causa antea data contingit, ut in nostra potestate non sit? De qua re agit Altitiodorensis in Summa lib. 2. Tract. 2. cap. 1. q. 4. & cap. 2. q. 3. Bonauentura 2. Dist. 22. art. 2. q. 3. Gab. 2. Dist. 22. q. 2. art. 2. conclus. 3. & Dist. 41. q. 1. art. 3. Dub. 3. Almainus Tract. 1. Moral. cap. 5. Cordubensis lib. 2. De Ignorantia q. 18. Castrus lib. 2. De lege p. nali cap. 14. Couarruias in Clement. Si Furiosus, De homic. part. 3. initio, num. 4. Si Thomas 2. 2. q. 150. art. 4. q. 79. a. 3. ad 3. & 1. 2. q. 71. art. 5. Marfilii in 2. q. 21. art. 2. memb. 9. & q. 113. memb. 7. Maior in 4. Dist. 17. q. 8. & Dist. 9. q. 2. Buridanus lib. 3. Ethic. q. 10. Sotus in 4. Dist. 12. q. 7. art. 7.

In hac quaestione possunt multi casus accidere, veluti si Titius sponte sua incidat in ebrietatem, & postea in ebrietate destitutus vsu rationis, aut multa bona praestet, aut peccata committat, Quaeritur, an eiusmodi bona, vel mala in ebrietate admissa in eius voluntatem conferantur. Item culpa sua quis factus est furiosus, vel amentis, & in furore, vel amentia delinquit ac peccat in legem, An ea peccata sint in eo voluntaria? Praeterea, Titius ventri, & gulscienter indulget, ex quo postea in somno polluitur, An nocturna pollutio per quietem ex nimio cibo, & potu profecta, sit in eo voluntaria, & peccatum? Mane etiam quis somno se dedit, & cum Missae sacrificio deberet interesse, ut par erat, cum dies sacer esset, id omittit somno oppressus, An ea praeccepti omisso sit vitio, & culpa tribuenda? Ad haec, Titius mittit sagittam, ut Caium interimat, ad quem priusquam illa perueniat, eum facti poenitet, & deinde Ca-

ius fa-